

Podziękowanie

Za pomoc przy zakładaniu hodowli oraz przy wykonywaniu mikrofotografii serdecznie dziękuję Koleżankom i Kolegom z Zakładu Genetyki Ogólnej PAN w Warszawie.

LITERATURA

- Barnett H. L., Illustrated Genera of Imperfect Fungi.
 Bollow H., 1960. Schädlinge und Krankheiten an Zierpflanzen. Stuttgart.
 Cejp K., 1959. Oomycetes. Flora CSR t. I.
 Johnson T. W., Jr., 1956. The Genus Achlya: Morphology and Taxonomy. Michigan.
 Skirgiełło A., 1954. Grzyby niższe. Warszawa.
 Sparrow Fr. K., Jr. 1960. Aquatic Phycomycetes. Michigan.

WANDA WRÓBEL-STERMIŃSKA

OBSERWACJE NAD EWODIĄ CHIŃSKĄ

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego

Evodia hupehensis Dode z rodziny *Rutaceae* — nie należy do drzew łatwych w uprawie i dlatego nie widuje się jej w parkach i ogrodach. W Polsce kilka egzemplarzy tego gatunku posiada arboretum PAN w Kórniku, dwa sześciolatnie Warszawski Ogród Botaniczny oraz jeden arboretum SGGW w Rogowie.

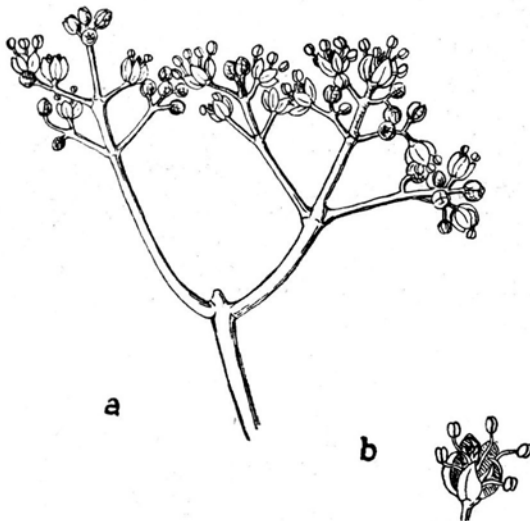
W dziale systematycznym Krakowskiego Ogrodu Botanicznego rośnie piękny okaz ewodii chińskiej mający 12 m wysokości. Obwód tego drzewa na wysokości 30 cm od ziemi wynosi 154 cm; nieco wyżej rozgałęzia się ono na trzy pędy (o obwodzie 82,71 oraz 68,5 cm), dzięki czemu pokrojem swym przypomina krzew. Latem ewodię trudno jest odróżnić od korkowca (*Phellodendron*), natomiast w zimie w widoczny sposób różni ją nagie, nie okryte łuskami pączki (ryc. 1).

Wegetacja drzewa na wiosnę zaczyna się późno, bo dopiero w drugiej połowie maja. Nieparzystopierzaste liście są 5—9-listkowe, całobrzegie, ustawione naprzeciwległe. Ewodia, podobnie jak ruta, jest rośliną olejkową, jej liście po roztarciu wydzielają silny zapach.

Należy ona do drzew późno kwitnących; rozwija (w Krakowie) kwiaty między 25 lipca a 10 sierpnia. Okres kwitnienia trwa około 30 dni. Trudno dostrzegalne wśród zielonych, dużych liści — drobne, białawe kwiaty są zebrane w groniaste wiechy, osadzone na końcach gałązek (ryc. 2). Drzewo kwitnie rokrocznie bardzo

Ryc. 1. Około 40-letni okaz *Evodia hupehensis* w Ogrodzie Botanicznym UJ. Fot. Z. Zwolińska

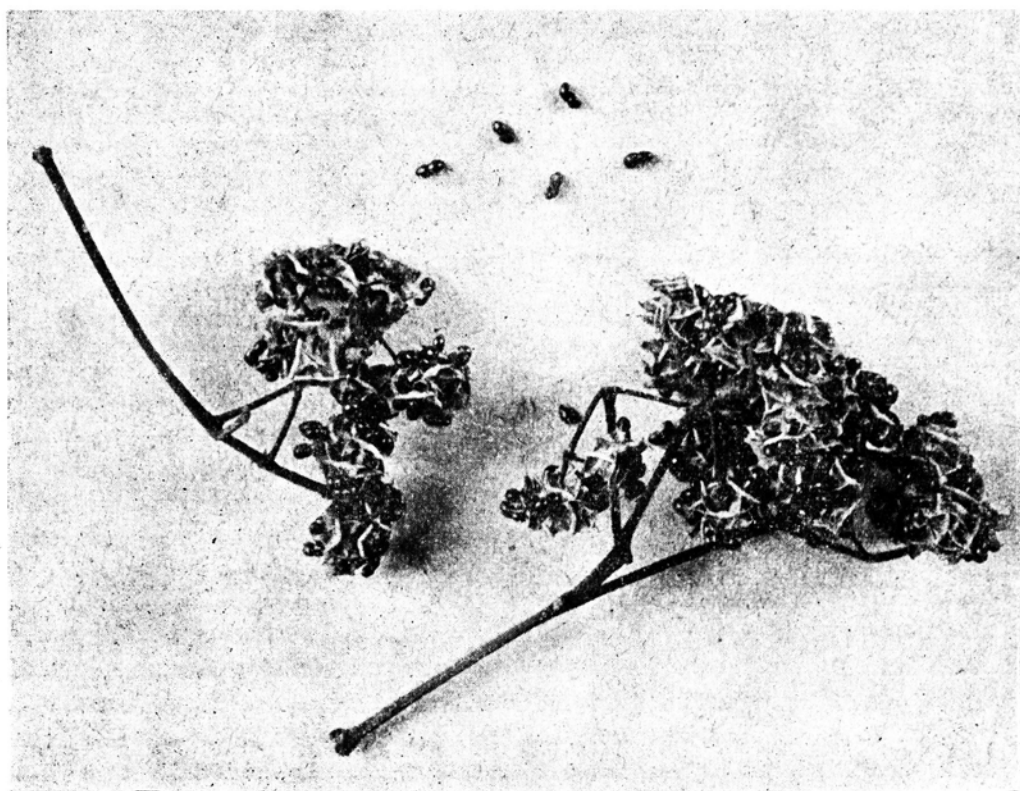

Ryc. 2. a. kwiatostan, b. kwiat męski

obficie, nie kwitnie jedynie po zimach ostrzejszych, jak to miało np. miejsce w 1954 r. Rozdzielnopłciowe kwiaty są masowo odwiedzane przez owady pszczołowe, które je zapylają, szukając nektaru u nasady płatków.

Owoc składa się z 4—5 mieszków barwy czerwonawobrazowej, zrosniętych ze sobą tylko nasadami. W każdym mieszku mieszczą się dwa czarne, błyszczące, obłe nasiona, które po pęknięciu mieszka nie wysypują się.

Pod koniec listopada, po pierwszych przymrozkach, opadają nieprzebarwione, zielone liście, zaś w grudniu, styczniu i lutym opadają z drzewa całe owocostany i jedynie nieliczne pozostają na drzewie do wiosny. Nasiona ewodii nie wykazują większej ekspansji, niekiedy silniejszy wiatr przenosi je po śniegu na odległość nie większą jak 5 m.

Ryc. 3. Owocostany. Fot. Z. Zwolińska

Ojczyzną ewodii chińskiej są środkowe Chiny. Z okresu ostrej zimy roku 1939/40 pochodzą wyraźne, duże ślady pęknięć na korze pnia oraz ślady po uschniętych gałęziach. W czasie natomiast nieco łagodniejszej zimy, jaką była zima na przełomie

1953/54 roku, niektóre młodsze pędy uległy porażeniu, podobnie jak to podają K. Browicz i Wł. Bugała dla okazów ewodii w Kórniku.

Z dwukrotnie wysianych nasion do gruntu i do doniczek uzyskano kilkadziesiąt młodych siewek, które w pierwszym roku wegetacji osiągnęły około 25 cm wyso-

Ryc. 4. Pękające mieszki z nasionami

kości, w drugim do 48 cm, w trzecim zaś 80,5 cm wysokości. Siewki te poddano próbom aklimatyzacji:

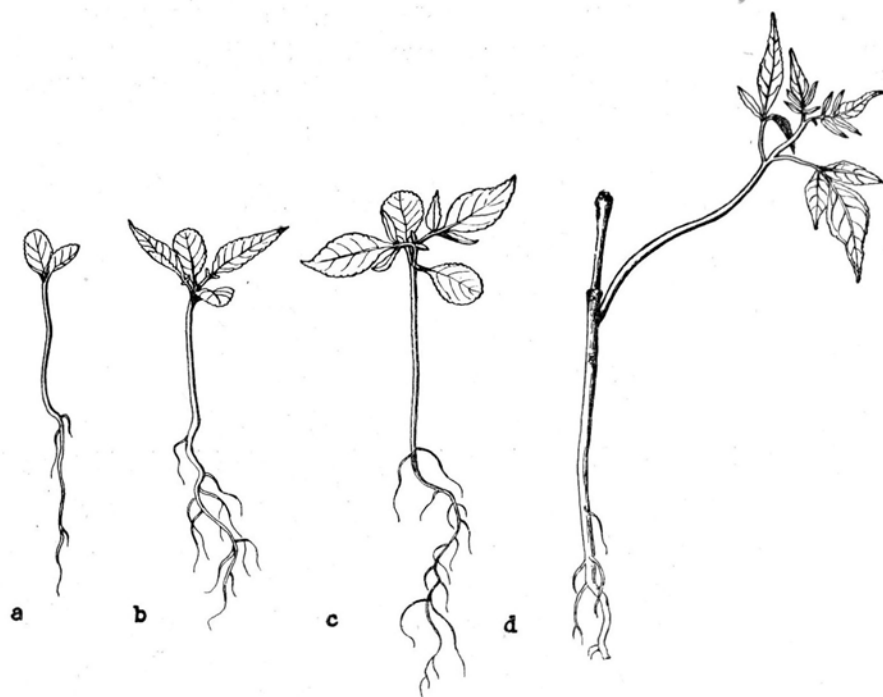
Zima w roku:	Liczba siewek całkowicie okrytych	Liczba siewek zmarzłych	Liczba siewek dołem okrytych	Liczba siewek zmarzłych	Liczba siewek nieokrytych	Liczba siewek zmarzłych
Próba I 1959	20	2	20	4	20	19
1960	16	1	15	2	1	1
1961	15	0	15	2	0	0
1962	10	0	11	0		
Próba II 1960	30	4	30	2	30	24
1961	25	1	26	2	4	1
1962	23	2	23+	2	4	0

+ kilka okazów zginęło latem

Siewki okryte u nasady marzną na wysokości okrycia, natomiast całkowicie okryte mają zawsze przemarznięty wierzchołek. Młode siewki nie rosną wówczas pędem szczytowym, lecz odrastają z pączka bocznego (ryc. 5d), na skutek czego przybierają postać krzewu.

Nasiona dobrze wykształcone odznaczają się wysoką zdolnością kiełkowania (około 90%), w latach natomiast o krótko trwającej jesieni (1957, 1958) nie wszystkie nasiona dojrzewają oraz kiełkują zaledwie w około 50%. Po roku przechowywania kiełkują tylko w około 40%.

Wysiew nasion jest najprostszym sposobem rozmnażania ewodii chińskiej, której uprawę można podejmować w naszym klimacie, zwłaszcza w południowych rejonach Polski.

Ryc. 5. a, b, c — młode siewki o 3-listkowych, brzegiem karbowanych listkach
 d. roczna siewka z obmarzniętym szczytem i pędem wyrastającym z pączka bocznego

LITERATURA

- Browicz K. i Bugała Wł., 1955. Rzadkie drzewa i krzewy w Arboretum Kórnickim. Arboretum Kórnickie, rocznik I.
- Bugała Wł. i Chilarecki H., 1957—1958. Szkody mrozowe wśród drzew i krzewów. Arboretum Kórnickie, rocznik II.
- Drzewoznawstwo (praca zbiorowa) 1955. Warszawa.
- Engler A., 1931. Die Natürlichen Pflanzenfamilien, B. 19.
- Krüssmann G., 1937. Die Laubhölze. Berlin.
- Rehder A., 1957. Manual of Cultivated Trees and Shrubs. N. York.

KOMUNIKAT REDAKCJI

W dniu 10 marca 1962 r. w Instytucie Botanicznym PAN w Krakowie odbyła się Konferencja w sprawach naukowych i organizacyjnych Ogrodów Botanicznych, w której wzięli udział, poza przewodniczącym Komitetu Botanicznego PAN — prof. drem W. Gajewskim, przewodniczący Rady Naukowej Ogrodu Botanicznego